

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

Good Governance Administration of School Administrators Under Khon Kaen

Primary Educational Service Area Office 4

ภาณุกร อุปัทชา¹ ดร.วิเชียร รุ้อยินยง²
Panukorn Upatcha¹ Dr.Wichian Rooyuenyong²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่จำแนกตามระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา จำนวน 304 คน ได้มาโดยใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และขนาดของโรงเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหาร หลักธรรมาภิบาล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

¹หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹Master of Education Program in Educational Administration Northeastern University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

²Course teacher in Master of Education Program in Educational Administration Northeastern University

ผู้ติดต่อ, อีเมล: ภาณุกร อุปัทชา, Tepseeree.ko@gmail.com

รับเมื่อ 25 มกราคม 2567 แก้ไข 23 มีนาคม 2567 ตอรับ 24 มีนาคม 2567

ABSTRACT

This research entitled Good Governance Administration of Schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, aimed to: 1) study the good governance administration of the schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4; 2) compare the good governance administration of the schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, classified by educational levels, working experiences and school sizes. The research samples were 304 school administrators teachers and educational institution committee, derived by the stratified random sampling with the school size stratum and selected by the simple random sampling. The research instrument was the five rating-scaled questionnaires covering 36 items with 0.96 reliability value. The statistics for analyzing the data contained the percentage, mean, standard deviation, t – test and F – test.

The research findings revealed disclosed that:

1. The data analysis results from The good governance administration of the school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 revealed in overall at a high level.
2. The good governance administration of the school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 perceived by the school administrators, teacher, and school board member, classified by the educational levels, working experiences, and dividing by school sizes, were different at .05 statistical significance level.

Keywords: Administration, Good Government, Good Government Administrations of Schools

ภูมิหลัง

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล (Good governance) ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสำคัญกับแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยนำศาสตร์และศิลป์พร้อมด้วยทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการกระบวนการบริหารได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพในขณะเดียวกันแนวคิดเรื่องการบริหารที่ดีจากต่างประเทศได้เผยแพร่เข้าสู่ประเทศไทยโดยนักคิด นักวิชาการองค์กรพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ของสังคมใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบันยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กร เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลจึงต้องมีการปรับปรุงระบบการบริหารราชการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน นำรูปแบบการบริหารมาใช้ในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดการพัฒนาคือการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศเพื่อให้ประเทศชาติได้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้มีเจตนารมณ์ให้ทุกคนนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปใช้บริหาร โดยบัญญัติไว้ในหมวด 5 มาตรา 78 ในวรรค 4 และวรรค 5 ว่า “พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการพัฒนาปฏิบัติราชการ โดยได้มีการจัดระบบงานราชการ

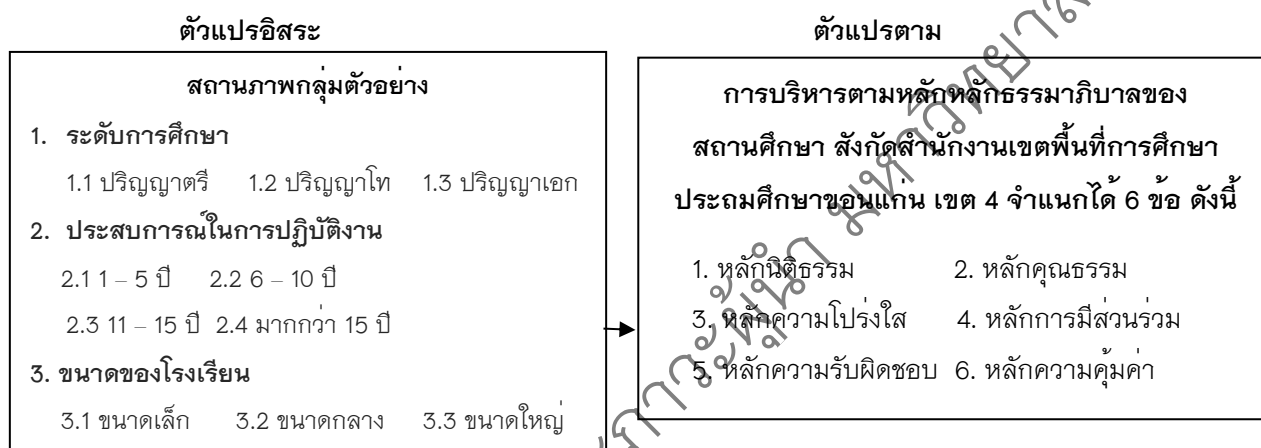
และงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ คำนึงถึงมีส่วนร่วมของประชาชน” (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2550, หน้า 34)

หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา (Good Governance) การกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษา นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาฯ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา / หน่วยงานทางการศึกษาและบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ อาทิ การสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ทำให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากรในด้านต่าง ๆ

ปัญหาด้านการศึกษาในปัจจุบันการศึกษาไทย มีคุณภาพลดลง และมีมาตรฐานในการศึกษาที่ตกต่ำลงเรื่อยมา จากผลการจัดอันดับการศึกษาขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของทั่วโลก คือ การจัดอันดับ IMD ประจำปี 2565 ในด้านการศึกษา อยู่อันดับที่ 53 ของโลก เมื่อผลจากการจัดอันดับการศึกษาในครั้งนี้ ได้สร้างความสิ้นสะเทือนแก่กระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นกลไกสำคัญของภาครัฐ ที่มีบทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการการศึกษาของชาติ ที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่ออย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การปฏิรูปการศึกษาที่ดำเนินการกันมาเป็นเวลากว่า 10 ปีแล้วนั้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับและพัฒนาการศึกษาของประเทศชาติให้มีคุณภาพและมาตรฐาน แต่ก็ไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เนื่องจากเป็นเพียงแค่การปฏิรูปในเชิงปริมาณ หากใช้การปฏิรูปในเชิงคุณภาพไม่ ส่วนเรื่องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร ก็เน้นแต่การก่อสร้างอาคารเรียนต่าง ๆ ละเลยการพัฒนาคุณภาพครูและกระบวนการการเรียนการสอน ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายที่ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยทุ่มงบประมาณแผ่นดินให้กับกระทรวงศึกษาธิการมากกว่าทุกกระทรวง เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณการลงทุนอย่างมากมากับการศึกษาของชาติกับผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดอันดับการศึกษา นับว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่าเพราะใช้งบประมาณมากแต่ความล้มเหลวทางการศึกษามีน้อย ถือได้ว่าเป็นความล้มเหลวของการศึกษาที่ไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าเท่าที่ควรจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการจึงต้องย้อนกลับไปสำรวจและพิจารณาถึงปัญหาน้อยใหญ่นับการอยู่ยังมีเหตุผล และมีความเหมาะสมบนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง การศึกษาของชาติจึงจะมีคุณภาพและมาตรฐานที่ระนาบพาคนในชาติไปสู่การเป็นผู้มีการศึกษาในอนาคต (ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล, 2556, หน้า 15) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีเจตนารมณ์ ที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว เป็นอิสระ สามารถบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้สะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School Based Management) ซึ่งการกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล จะเป็นเครื่องมือสำคัญให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเป็นอิสระสามารถบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 113) ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เองรัฐบาลจึงได้กำหนดในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 35 ว่าให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีฐานะ เป็นนิติบุคคล สถานศึกษาดังกล่าวจึงจัดเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 และกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้เป็นบทกาลเฉพาะ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยจะศึกษาในลักษณะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า และเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน ที่ต่างกัน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการ การศึกษาของผู้บริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานมากขึ้น อันนำมาซึ่งประโยชน์ในการพัฒนา สถานศึกษา สังคม และประเทศชาติ อย่างสูงสุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 175 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 172 คน ครู จำนวน 1,323 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 1,279 คน รวมทั้งสิ้น 2,774 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 304 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน ครู จำนวน 145 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 140 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 608 – 610) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามข้าราชการครูของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน ที่ครูปฏิบัติการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอหนังสือส่งถึงโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยประสานงานและส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง ทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และแนบซองเปล่า ติดอากรแสตมป์ พร้อมเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืน
3. ผู้วิจัยส่งแบบทดสอบ จำนวน 304 ชุด ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ QR Code ในการตอบแบบสอบถาม
4. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
5. นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ตาราง 1 แสดงระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมทุกด้าน (n = 304)

ด้านที่	หลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	หลักนิติธรรม	3.88	.577	มาก	4
2	หลักคุณธรรม	3.97	.552	มาก	1
3	หลักความโปร่งใส	3.91	.529	มาก	2
4	หลักการมีส่วนร่วม	3.68	.418	มาก	6
5	หลักความรับผิดชอบ	3.88	.533	มาก	3
6	หลักความคุ้มค่า	3.87	.523	มาก	5
เฉลี่ย		3.87	.345	มาก	

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่การปฏิบัติสูงสุด คือ หลักคุณธรรม รองลงมา คือ หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ หลักการมีส่วนร่วม

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาโดยรวมแสดงให้เห็นว่าระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2 ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า มีหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาโดยรวมแสดงให้เห็นว่าระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.3 ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีหลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาโดยรวมแสดงให้เห็นว่าระดับขนาดของโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีความตระหนักถึงความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาให้คุณธรรม จริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ครูและบุคลากรเกิดแรงจูงใจในการทำงาน อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา มุ่งตอบสนองนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) มีการนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินในสถานศึกษาให้มีความโปร่งใสและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงทำให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส นาคปทุม (2559, หน้า 101) ได้ศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่ อินทราชม เทศบาลเมืองชลบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทราชม เทศบาลเมืองชลบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษพบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญาวัดใหญ่อินทราชม เทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณัฐสนันท์ กมลบุรณ์ (2561, หน้า 104) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการศึกษพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความสำนึกรับผิดชอบ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักประสิทธิผล ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา การปรับเปลี่ยนและการพัฒนาสถานศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในยุคไทยแลนด์ 4.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุซารัตน์ ดาวลอย (2561, หน้า 112) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เขต 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี มีการใช้หลักธรรมาภิบาลทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี โลเชียงสาย (2565, หน้า 128) ได้วิจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความรับผิดชอบ คุณธรรม ความคุ้มค่าความมีส่วนร่วม และรายด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความโปร่งใส และนิติธรรม

ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 หลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีจิตสำนึก ความรับผิดชอบใน การบริหารงาน มีการดำเนินงานอย่างมีศีลธรรม ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมาตรฐาน จริยธรรม ทำให้บุคลากรทุกคนเกิดแรงจูงใจในการทำงาน สร้างแบบอย่างและคุณค่าที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ภูสง่า (2559, หน้า 101) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านหลักความมีส่วนร่วม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณัฐสนันท์ กมลบุรณ (2561, หน้า 105) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความสำนึกในรับผิดชอบ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักคุณธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันรบ บุญนำ (2561, หน้า 97) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส ลำดับสุดท้าย คือ ด้านหลักความคุ้มค่า

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการได้รับการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้การตัดสินใจในการดำเนินการใด ๆ ย่อมมีความแตกต่างกัน โดยแต่ละบุคคลย่อมมีความคิดที่เป็นของตนเอง จากประสบการณ์และการศึกษาที่ได้รับ เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น เจตคติ ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ภูสง่า (2559, หน้า 101) ได้ศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินท

ปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี จำแนก ตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า เปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านระดับมาก ด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักนิติธรรมแตกต่างกันระดับมากด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบแตกต่างกันระดับปานกลาง ส่วนด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่าง ระดับน้อย และด้านหลักนิติ ธรรมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันรบ บุญนำ (2561, หน้า 97) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม วัยฐานะ โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากครูและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ทำให้มีความชำนาญในด้าน ต่าง ๆ ผ่านการพัฒนาตนเอง ทั้งการฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์ที่มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส นาคปทุม (2559, หน้า 99) ได้ศึกษาการบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน เทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่าเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล อินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรมน ชันดี (2561, หน้า 102) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษา บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันรบ บุญนำ (2561, หน้า 98) ได้ทำวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากขนาดของโรงเรียนย่อมมีการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ด้วยบริบทที่แตกต่างกัน ครูและผู้บริหารอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรมน ชันดี (2561, หน้า 101) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี

ระยองและตราด ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการปฏิบัติงานในสถานศึกษาควรยึดและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของราชการ หลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดและปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา หลักความโปร่งใส ควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและจัดระบบการตรวจสอบภายในสถานศึกษาให้ชัดเจนและทุกฝ่ายตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วมควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ หลักความรับผิดชอบควรมีการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร หลักความคุ้มค่าควรมีการควบคุม กำกับ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 4 หลักการมีส่วนร่วม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายของทุกด้าน ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรและชุมชนร่วมในการเข้ามามีส่วนกำหนด วิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา และบริหารควรรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ปัญหา ร่วมกันเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงความสามารถในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร สถานศึกษา รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงความยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เห็น และควรเปิดโอกาส ให้ประชาชนสังคมเข้ามาแสดงความคิดเห็นเพื่อไม่ให้เกิดการครหา

1.3 ผู้บริหารต้องหาวิธีหรือกลยุทธ์ในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา มีเจตนาธรมณ ีสาระและควรให้การบังคับให้กฎหมายต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เชื้อประโยชน์ต่อทุกภาคส่วน บริหารงานอย่างเสมอภาค และชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 4 นอกเหนือจากองค์ประกอบ 6 ด้าน

2.2 ควรศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในระดับเขตพื้นที่ หรือสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่อื่น ๆ

2.3 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จุฑามาส นาคปทุม. (2559). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน เทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี. งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทวีศักดิ์ อุ่นจิตติกุล. (2556). ความล้มเหลวของการศึกษาและปัญหานานัปการ, เดลินิวส์, หน้า 15.
- นรมน ชันดี. (2561). การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นปริญญา ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วณัฐสนันท์ กมลบุรณ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วันรบ บุญนำ. (2561). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะของ ครูกลุ่มโรงเรียน สหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2550). การพัฒนาเพื่อจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานของรัฐ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัญชลี โลเชียงสาย. (2565). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วารสารวิชาการสถาบัน พัฒนาพระวิทยากร, 5(1), 78 – 86.
- อุษารัตน์ ดาวลอย. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล กับประสิทธิผลของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (January 1970). "Determining Sample Size for Research Activities," *Educational And Psychological Measurement*. 30(3), 608 – 610.